

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa W. K.
przeciwko A. B.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną powoda - pozwanego wzajemnie W. K. od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt I ACa (...) Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przesłanka ta nie została spełniona.

Występowania istotnych zagadnień prawnych skarżący upatruje w konieczności wyjaśnienia: 1) czy zgodnie z art. 24 § 1 k.c. warunkującym ochronę dóbr osobistych od zaistnienia przesłanki bezprawności naruszenia dobra osobistego dopuszczalne jest, aby jedną z okoliczności wyłączających bezprawność naruszenia dobra osobistego było działanie naruszydiciela w obronie społecznie uzasadnionego interesu i w związku z tym, czy działanie polegające na uzyskaniu dostępu do poczty elektronicznej innej osoby bez jej zgody za pomocą uzyskanego od niej uprzednio hasła i następnie polegające na wykorzystaniu zawartości tej poczty elektronicznej w postępowaniu sądowym zmierzającym do ochrony własnych dóbr osobistych (dobrego imienia oraz więzi rodzicielskiej) i zapobieżenia dalszemu naruszaniu tych dóbr osobistych może być uznane za działanie w obronie społecznie uzasadnionego interesu i w rezultacie prowadzić do

wylączenia jego bezprawności, jeżeli skuteczna sądowa ochrona własnych dóbr osobistych w postaci dobrego imienia oraz więzi rodzicielskiej jest możliwa jedynie przy posłużeniu się jako istotnymi dowodami w sprawie dokumentami i materiałami uzyskanymi przez naruszydciela na skutek takiego dostępu do poczty elektronicznej; 2) czy przy rozstrzyganiu o bezprawności naruszenia dobra osobistego, co do którego dochodzi w ścisłym związku i wyłącznie w celu ochrony innego dobra osobistego, powinno się uwzględniać przy dokonywaniu wykładni przepisów kodeksu cywilnego zróżnicowany poziom ochrony dóbr osobistych na poziomie konstytucyjnym wyrażający się w wyraźnym dopuszczeniu ustawowego ograniczenia ochrony wolności i tajemnicy komunikowania się (art. 49 Konstytucji RP) oraz intensywniejszej ochronie życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz decydowania o swoim życiu osobistym (art. 47, art. 48 ust. 1, art. 71 ust. 1 Konstytucji RP).

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W stanie faktycznym tej sprawy nie zachodzi potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego, gdyż w kasatoryjnym wyroku z dnia 23 czerwca 2017 r., I CSK 272/16, Sąd Najwyższy uznał za zasadną skargę kasacyjną pozwanej - powódki wzajemnej A. B. z powodu wadliwości rozstrzygnięcia oddalającego żądanie udzielenia jej ochrony w związku ze stwierdzeniem naruszenia tajemnicy korespondencji. W tamtej sprawie powodowi - pozwanemu wzajemnie te same, co w niniejszej sprawie okoliczności, (z których wywodzi konstrukcję realizacji własnego prawa podmiotowego i działania w obronie społecznie uzasadnionego interesu - jako wyłączających bezprawność naruszenia dóbr osobistych pozwanej -

powódki wzajemnej) posłużyły do podnoszenia zarzutu sprzeczności powództwa pozwanej - powódki wzajemnie z zasadami wyrażonymi w art. 5 k.c. Sady obu instancji w uzasadnieniach do wyroków, poprzedzających wydanie przez Sąd Najwyższy kasatoryjnego wyroku rozważały nadużycie prawa w kontekście ochrony prawa podmiotowego powoda - pozwanego wzajemnie oraz ochrony uzasadnionego społecznie interesu.

Jednak w uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że przyjęta przez Sąd Apelacyjny koncepcja oceny powództwa wzajemnego z punktu widzenia instytucji nadużycia prawa z uwagi na jego sprzeczności z zasadami współżycia społecznego (art. 5 k.c.), wyprowadzona z przekonania, że zasadniczym celem pozwanej-powódki wzajemnej była próba uniknięcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych W.K., nie jest trafna. Wskazana przez Sąd Apelacyjny okoliczność mogła rzutować na ocenę dopuszczalności skorzystania z nielegalnie pozyskanego dowodu z korespondencji pozwanej przy ocenie roszczeń zgłoszonych przez jej przeciwnika procesowego, ale nie było natomiast uzasadnionych podstaw do łączenia takiej motywacji skarżącej z wytoczeniem przez nią własnego powództwa związanego z ustalonym przez Sąd Apelacyjnym naruszeniem jej dobra osobistego w postaci tajemnicy korespondencji oraz upatrywania w niej przeszkody do udzielenia powódce nawet częściowej ochrony. W związku z czym, w ocenie Sądu Najwyższego wskazana przez Sąd Apelacyjny przesłanka nie usprawiedliwiała oceny, że powódka wzajemna - dochodząc ochrony z tytułu naruszenia własnego dobra osobistego - nadużyła prawa podmiotowego.

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd Apelacyjny zastosował się do wykładni prawa przedstawionej przez Sąd Najwyższy na gruncie stanu faktycznego niniejszej sprawy.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

jw